

Dato: 5. juni 2018 Fra/til:

Referent: Hanne Lauveng Møteleder: Kristin Solbjør

Til stede: Mona Ourum Johansen, De reisende kvinners forum
Camilla Skogvoll, Romani kettanipa
Holger Gustavsen, Taternes landsforening
Linda Aleksandersen, Landsorganisasjonen for romanifolket
Lennart Karlsen, Taterne/romanifolkets menneskerettighetsforening
Wigdis Larsen Ross
Jim Roger Pettersen
Sara Wilhelmsen
Solveig Andreassen
Dagmar Aanerud

Fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD)
Kristin Solbjør
Ida Kjeøy
Hanne Lauveng

Fraværende:

Kopi:

Møte i referansegruppen for oppfølging av NOU 2015: 7

Kristin Solbjør ønsket velkommen til det andre møtet i referansegruppen.

Holger hadde merknader til mandatet for arbeidet, som sier at referansegruppen i størst mulig grad skal representere mangfoldet blant gruppen. De fleste i gruppen er i slekt og representerer ikke mangfoldet. Han etterlyser også ordet "forvaltningsmodell" i dagsorden og mandat, og mener gruppen først og fremst skal komme fram til en forvaltningsmodell.

Kristin presenterte en vurdering av de fire forslagene som har kommet fra gruppen, både under og etter forrige møte i referansegruppen. Forslagene og vurderingene er presentert for politisk ledelse, som er positive til at alternativene diskuteres videre. Politisk ledelse har ikke tatt stilling til noen av forslagene.

Forslag 1: Etablere et samlingssted for romanifolket

- Hvem skal eie og drifte stedet? En kommune, stiftelse, andre? Departementet vil stille krav til erfaring med økonomistyring.
- Hvor skal stedet ligge?

- Er det nok tid til å utrede og kjøpe et sted i løpet av 2019?
- Er fem millioner kroner årlig nok til å drifte et slikt sted?

Forslag 2: Etablere en tilskuddsordning

- Hvem kan forvalte ordningen? En etablert tilskuddsforvalter må stå som ansvarlig.
- Hvordan skal romanifolket/taterne involveres? Skal det dannes et faglig råd? Hvordan velges representanter, og hvordan skal retningslinjer utformes? Hvordan sikrer vi habilitet?
- Finnes det nok gode tiltak til å bruke de oppsparte midlene og de årlige bevilgningene framover?

Forslag 3: Bruke midlene til å jevne ut ulikheter i de individuelle erstatningene

- Dersom summen skal utjevne erstatningene til de ca. 1500 personene som har fått erstatning over særordningen for romanifolk/tatere, vil det utgjøre bare ca. 10 000 kroner per person.
- Tater/romaniutvalget har anbefalt myndighetene å revurdere sider av de erstatningsordningene som finnes.
- To stortingsrepresentanter fra Kristelig folkeparti har foreslått at regjeringen skal ta en gjennomgang av de offentlige oppreisningsordningene, både statlige, kommunale og fylkeskommunale. Justiskomiteen på Stortinget behandler saken nå.
- Departementet foreslår å avvente justiskomiteens behandling før vi ser mer på dette.

Forslag 4: Trekke tilbake den kollektive oppreisningen

- Å trekke tilbake oppreisningen kan oppfattes som et nytt overgrep fra myndighetenes side.
- Departementet foreslår å arbeide videre for å komme fram til en forvaltning av midlene som er i tråd med det Stortinget har bestemt.

Diskusjon

Holger:

- Alt. 3 og 4 strider imot Stortingets forutsetninger og vi bør ikke bruke tid og energi på dem.
- Alt. 1: Stedet kan være økonomisk selv bærende. Stedet må driftes av oss selv, vi er forretningsfolk.
- Alt. 2: En tilskuddsordning kan forvaltes på mange måter. Når det gjelder habilitet finnes det lover for det, det trengs ikke særordninger for oss.
- Et samlingssted må være politisk og religiøst nøytralt, slik at alle føler seg velkommen.
- Forvaltningsmodell: Midlene kan overføres til de som skal styre et samlingssted, da får man mer tid til å kjøpe et sted.

Camilla:

- Alt. 1: En god idé, men vanskelig å gjennomføre innenfor tidsrammen.
- Alt. 2: En tilskuddsordning finnes allerede og kan forvaltes videre. Å sikre midlene i en forvaltning alle har tiltro til er det beste forslaget. Kulturrådet er et godt alternativ. Det gir mulighet til å løfte tilskuddsordningen fra politisk nivå til et faglig nivå. Når tilskuddsordningen ligger i departementet, kan det oppleves som en dobbeltrolle.
- Alt. 3 og 4 kan strykes.

Wigdis:

Alt. 3 er ingen vits i å diskutere. Det er meningsløst å fordele midlene på de som allerede har fått erstatning.

Jim Roger:

- Får mange spørsmål fra folket om hvorfor vi har dette arbeidet. Hva med tilsynsrapporten og tidligere forvaltning av den kollektive oppreisningen? Det er vanskelig å diskutere før folket har fått svar. Det er også mange reaksjoner på at tidligere og avsatte styremedlemmer i fond og senter deltar i diskusjonen om ny ordning. NOUen peker på "portvakter", at foreningene har kontrollen. Dersom folk skal få tillit, må alt på bordet, det må ryddes i dette om vi skal komme videre. Vi må jobbe for forsoning og tillit, det tar tid. Ønsker forsoning, men kan ikke forsones seg med løgn. Vi sitter her på grunn av statens manglende kontroll og struktur, dette har gått ut over relasjoner blant folket.

Svar fra Lennart, Holger og Linda:

- Lennart: Det kommer unødvendige beskyldninger mot tidligere styremedlemmer. Hva leter man etter når man sier "alt må på bordet"? Saken har vært gransket av flere instanser, det er laget rapporter. Det er viktig å undersøke saken før man uttaler seg. For å bygge tillit må alle være sannferdige. Påstander og beskyldninger skaper unødvendig splid. Man bør unngå å bruke fraser som "folket mener" – ingen har grunnlag for å si de uttaler seg på vegne av hele folket. Er enig i at det må være transparente løsninger og mer åpenhet – men i sosiale medier ser det ut som om det bare skal gå én vei. Vi blir bedt om å ta selvkritikk – men for hva?
- Holger: Styret ble ikke avsatt. Jeg satt ut hele styreperioden og en måned ekstra, med alle fullmakter – med Stiftelsestilsynets tillatelse.
- Linda: Beskyldningene er et forsøk på å kriminalisere folk.

Sara:

- Selv om det er mye som bør løses opp i, bør det ikke hindre konstruktive innspill til videre forvaltning.
- Et samlingssted er ideelt på sikt. Innenfor den rammen vi har er det nok urealistisk å legge opp til drift, men det er ikke urealistisk å klare å kjøpe et sted.
- Alt. 2 – tilskuddsordning, er et godt alternativ. De to siste alternativene er ikke interessante for min del.
- Det er mange muligheter for hva et samlingssted kan brukes til, kulturprosjekter og annet.

Dagmar:

- Støtter Jim Roger i at ting bør ryddes opp i først.
- Synes alt. 4 er mest riktig, midlene bør trekkes tilbake til det er ryddet opp i det som har vært. På sikt høres et samlingssted bra ut.

Mona:

- Alt. 4 bør utgå. Er positiv til et samlingssted, men tiden er for knapp til at det er realistisk. Om det skal legges opp til selvdrift, er det mye som skal på bordet. Det er en kjempeutfordring på grunn av splittelsen i folket, mange er negative til alt som har med særordninger å gjøre. Slik situasjonen er i dag vil et slikt sted ikke blitt brukt.
- Er for å overføre midler til Kulturrådet. I et faglig råd kunne det være en representant fra hver av romanislektene.
- Glomdalsmuseet finnes allerede som treffsted. Man kan se på en ny driftsmodell der og bruke midler til det, det blir billigere enn å kjøpe nytt.

Lennart:

Det er mange fordeler ved å kjøpe et sted – folk vil bruke stedet om det finnes.

Kristin:

Dersom gruppen greier å samle seg om noe og har plan, er det større sjanse for at Stortinget vil gi mer tid og at midlene kan nyttes ut over 2019. Dersom det er en politisk avgjørelse om å be om mer tid, er det enda mer realistisk at Stortinget vil gå med på det. Det bør likevel lages en plan B.

Sara:

- Dersom en søknad om utsettelse ikke skulle bli innvilget er det viktig å ha en plan B slik at vi sikrer midlene. Da synes jeg forslaget om en tilskuddsordning i Kulturrådet, med faglig råd av representanter fra folket, er den beste løsningen.

Jim Roger:

- Et eventuelt kultursted kan bygge forsoning og tillit, men det trengs tid. Prosjektet må evalueres etter noen år. Om det er aktuelt foreslår jeg en midlertidig ordning i starten for å forsøke å få til samarbeid. Det er viktig å slippe til unge og nye krefter.
- Vi kan se på steder som har plass til kjernevirksomheter. Det er også mulig å leie steder ulike steder i landet – vi kan ha "vandrende løsninger".

Mona:

- En plan B – om Stortinget ikke godtar en forlengelse – kan være å få på plass et styre eller stiftelse, og sette midlene på en konto inntil alt er klart. En styringsform må tidlig på plass.
- Vi må komme videre – la fortid være fortid.

Lennart:

Enig med Mona. Vi bør sette ned en arbeidsgruppe utenfor arbeidet i referansegruppa. Der kan vi jobbe ut forslag som kan bringes til bordet her. Vi har kompetanse, og det kan også brukes midler til å få laget en profesjonell utredning. Et sted kan ha inntjening ved utleie, eller annet. Alle som vil må kunne ha arrangementer der, selv om stedet er verdinøytralt.

Camilla:

Det er mye diskusjon her som ikke er relevant. En tilskuddsordning er innvilget. Alle her har en stemme for våre folk, vi må stole på hverandre og ikke bruke tid på gamle saker. Det viktigste er å finne en forvaltningsmodell som alle kan være enige om, slik at vi kommer et skritt videre.

Linda:

Vi har alltid vært et stolt folk som har klart oss selv. Skal vi la staten overta igjen? Da er vi på samme sted som for 20 år siden. Sannheten er på bordet. Vi må stå sammen om å få pengene tilbake.

Holger:

- Alle kan møtes i en egen arbeidsgruppe som kan utarbeide en forvaltningsmodell, uten departementet. Vi er vant til diskusjoner, det har vi alltid hatt. Vi kan også få inn flere folk fra flere slekter. Vi sitter her for å gagne folket.
- Holbergs gate 5 er tidligere nevnt, der Norsk misjon blant hjemløse holdt til. Det kan være et sted å tenke på – det har symbolsk betydning og har store lokaler.

Kristin:

Så langt har et samlingssted vært mest oppe. Vi vil gjerne ha en diskusjon om en tilskuddsordning også.

Ida:

- Minner om at en tilskuddsordning kan være grunnlag for å etablere et samlingssted. Det kan søkes om midler til forprosjekter og annet.
- Søknadsfrist på den midlertidige ordningen er 11. juni og 15. september.
- Det er mange forslag her som er på idé-stadiet som må utredes videre. Dersom det er gode prosjekter finnes det midler å søke på.

Camilla:

- Det er fortsatt mange av folket som ikke har stått fram. Nye generasjoner har ingen steder og samles eller hente informasjon. Vi må tenke framover og forene oss. Dersom vi flytter midlene til en tilskuddsordning har vi bedre tid til å planlegge.
- Vi kan søke midler fra den midlertidige tilskuddsordningen til å arrangere et eget møte.

Jim Roger:

- Alt. 4: Vi må tenke på framtidige generasjoner, midlene kan ikke trekkes tilbake. Mange føler at den kollektive oppreisningen har blitt en kollektiv avstraffelse. Har

fått flere henvendelser om at midlene må trekkes tilbake. Er ikke enig i det selv, men nevner det. De fleste som ønsker at midlene skal trekkes tilbake er ikke imot fremme av kultur, men av det som har vært gjort de siste årene.

- Vi må få til noe godt og konstruktivt og etablere et godt alternativ.
- Alt. 3: Individuell erstatning blandes med kollektiv oppreisning. Er det et forsøk på å vri seg unna? Det er ikke ryddet godt nok i misjonens virksomhet.

Lennart:

Det er sagt at uavhengige folk må ha ansvar for forvaltningen slik at det ikke blir bråk.

Mener motsatt – det må og skal være folk med tilhørighet til folket som skal styre.

Mange i folkegruppen har kompetanse og erfaring. "Ikke noe om oss uten oss" – det er når vi ikke er involvert at gale avgjørelser blir tatt.

Mona:

Enig i at folket skal med, men vi trenger folk med relevant utdanning og bakgrunn til å hjelpe oss.

Linda:

Vi kan søke i egen hjemstedskommune etter relevante steder som kan leies.

Solveig:

- Den midlertidige tilskuddsordningen gir ikke alle mulighet til å søke. Det er mange gode kulturprosjekter, det kunne vært gitt midler til å holde kurs, for eksempel.
- Enig med Jim Roger i at alt må på bordet før vi kan gå videre.

Sara:

- Vi bør vurdere møtestrukturen på disse møtene – vi kommer ikke videre. Det krever også disiplin fra oss.
- Synes et møte uten KMD er en god idé. Vår framtid er i våre hender, ikke statens.

Jim Roger:

- Vi blir ofte enige når vi treffes. Å løse oppgaver sammen er viktig for forsoning. Det er vondt å diskutere med sine egne.
- Ad "portvakter": oppfordrer organisasjonene til å bruke medlemmene sine. Støtt dem om de vil søke midler. At enkeltpersoner ikke kan søke midler holder ikke på sikt.

Kritikk av staten og KMD

- Holger: Crux har ikke gjort opp for seg. På tross av overgrep og rot sitter de fortsatt med alle eiendommene og mottar hundrevis av millioner i året. Vi ble beskyldt for formelle feil, noe vi var uenige i, og midlene blir trukket tilbake. Det bør en oppvask til. Vi som var ofre for politikken får smuler og blir hengt ut for bagateller, mens det ikke får følger for overgriperne. Dette kunne ikke skjedd i andre land. Departementet har ikke gjort noe med det.

- Holger: Europarådet har gitt Norge kritikk i alle rapporter for ikke å oppfylle forpliktelsene. KMD gjør en meget dårlig jobb, ta kritikken til dere. Oppfordrer til å lese TLs hørings svar.
- Jim Roger: KMD må bli flinkere til å gi informasjon. Mange lurer på om KMD prøver å beskytte de statlige representantene i styret for fondet.
- Jim Roger: Vi holder KMD ansvarlig for situasjonen. Staten finansierte Norsk misjon blant hjemløse helt opp til 90-tallet. Staten har pekt på misjonen som ansvarlig, men må ta ansvaret selv. Skal dere nå peke på RT-fondet og RT-senteret, uten at folket skal få svar? Lennart sier at alt er rapportert og sendt inn til KMD, og jeg forholder meg derfor til KMD.
- Jim Roger: Det er behov for å møtes i en arbeidsgruppe. Håper vi kan få "trøkka litt" på Crux. Kirka har innrømt et moralsk ansvar. Om vi samler oss er vi sterke nok.
- Jim Roger: Det er beklagelig at KMD ikke vil arrangere et offentlig møte. KMD må støtte opp om innspill fra folket.
- Solveig: NOUen viser hvilke konsekvenser politikken har fått for folket og hvordan vi har blitt behandlet. Staten gjorde grove overgrep og vi skulle utryddes. Erstatningene som er gitt er en skam og et hån. Det har ikke fått noen konsekvenser for staten, mens vi sitter som tapere. Vi forhandler med dere, men hvem hjalp oss?
- Lennart: Får massive henvendelser om det urettferdige i at vi sitter her uten lønn, for å legge til rette for statens politikk. Vi jobber på dugnad og taper penger mens de fra staten har lønn. Det har en signaleffekt, vi hjelper overgriperen til å hjelpe. Det er skammelig. Hvorfor er ikke våre stemmer like mye verdt?
- Jim Roger: Kritikken mot staten kan nyanseres litt – staten prøver jo. Det er ikke mange andre grupper som får 5,4 millioner kroner per år. Vi har muligheten.

Avslutning:

- Takk for gode og konstruktive forslag. Vi vil legge dem fram for våre politikere.
- Vi undersøker mulighetene for at for eksempel Kulturrådet kan overta en tilskuddsordning.
- Vi vil også se videre på en eventuell utredning av et sted, gjør gjerne det dere også.
- Dere står fritt til å møtes uten departementet og til å involvere andre, vi er positive til alt som gir framdrift.
- Tar gjerne imot andre forslag til møtestruktur.
- Vi har forståelse for mye av kritikken mot departementet. Vi minner om at vår rolle er politikerstyrt. Vi prøver oppriktig å få til noe bra!
- Noen ønsker at gruppen skal få utlevert hverandres e-postadresser. Vi sender en forespørsel til alle på e-post om det er ok, og sender en liste over e-postadresser til de som har sagt ja til det.

Vel hjem!